

Agata ROLKA

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Nowym Sączu

**DRUKARSKA QŹNIA ART– PROGRAM ZAJĘĆ PLASTYCZNYCH
Z WYKORZYSTANIEM KALIGRAFII I TECHNIK GRAFICZNYCH,
REALIZOWANYCH W PAŁACU MŁODZIEŻY W NOWYM SĄCZU**

Streszczenie

Artykuł prezentuje program nauczania, który będzie realizowany z pięcioma grupami w Pałacu Młodzieży w Nowym Sączu w latach 2018-2021. Program ten, oprócz tradycyjnych technik plastycznych, wykorzystywanych podczas lekcji w szkole, został wzbogacony o elementy technik graficznych oraz kaligrafii.

Słowa kluczowe: kaligrafia, techniki graficzne, program nauczania.

**DRUKARSKA QŹNIA ART– A PROGRAM OF ART CLASSES WITH THE USE
OF CALIGRAPHY AND GRAPHIC TECHNIQUES CARRIED OUT IN YOUTH
PALACE IN NOWY SĄCZ**

Summary

The article Printing Qźnia ART presents a study programme which is going to be run with five groups at the Palace of Youths in Nowy Sącz in 2018-2021. This program apart from art traditional techniques used during lesson at school, has been enriched with elements of graphic techniques and calligraphy.

Key words: calligraphy, graphic techniques, school curriculum.

Wprowadzenie

Program nauczania Drukarska Qźnia ART stanowi autorską propozycję kształcenia plastycznego w placówkach pozaszkolnych w latach 2018-2021. Jest kontynuacją, powstałego w latach 2010-2011, zmodyfikowanego programu zajęć artystycznych DRUK-COLOR-ART (Rolka, 2010). Jest on zgodny z podstawą programową kształcenia ogólnego, zawartą w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 grudnia 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego i kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (plastyka). Program uwzględnia cele edukacyjne i treści przedstawione przez MEN w nowej postawie programowej. Jest propozycją uzupełnienia wiadomości plastycznych ucznia ze szkoły podstawowej, poszerzoną o grafikę warsztatową oraz kaligrafię, dla uczniów przejawiających szczególne pasje artystyczne. Celem zajęć plastycznych w placówkach pozaszkolnych jest inspirowanie do twórczej aktywności, rozwijanie zdolności manualnych i wyobraźni. Pracownie wyposażone są także w odpowiednie materiały i narzędzia, potrzebne do poznania różnorodnych technik.

Program zawiera propozycje i sposoby prezentacji efektów pracy twórczej uczniów. Jest nową formą nauczania, opartą na koncepcji twórczego myślenia i działania – prowokuje do poznania, odkrywania i tworzenia poprzez eksperymentowanie. Daje szansę rozwijania umiejętności plastycznych, kładąc nacisk na indywidualny rozwój ucznia. Ma służyć wspieraniu rozwoju dziecka w każdym wieku – od przedszkola po wiek szkolny, ponieważ umożliwia

uczestnikom postrzeganie otaczającego świata i wyrażania go za pomocą różnorodnych technik. Proponowane tematy, metody oraz techniki wykonania prac są podporządkowane procedurom osiągnięcia zamierzonych celów edukacyjnych, dzięki którym uczestnicy zdobędą określoną wiedzę i umiejętności.

1. Ogólna charakterystyka programu

Prezentowany program Drukarska Qżnia ART skierowany jest zarówno do dzieci młodszych, starszych, jak też dla młodzieży. Realizowany jest w Pałacu Młodzieży w Nowym Sączu w wymiarze 2 lub 4 godzin tygodniowo, przez okres 3 lat na pięciu kołach plastycznych.

Zajęcia plastyczne to przede wszystkim wielka radość tworzenia i eksperymentowania – możliwość mieszania różnych technik oraz poszukiwania nowych środków plastycznych. To pomysł na dobrą zabawę, zarówno dla dzieci, jak i młodzieży. Celem zajęć jest przybliżenie technik plastycznych, graficznych i kaligrafii, jako jednej z wielu form twórczości plastycznej, poprzez zajęcia pokazowe oraz zajęcia praktyczne z uczestnikami. Szczegółowy program zajęć przygotowany jest dla poszczególnych grup wiekowych w zależności od zainteresowań. Uczestnicy będą mogli poznać cały proces powstawania grafiki od projektu do odbitki poprzez samodzielne wykonywanie prac od początkowego do końcowego etapu z wykorzystaniem różnych technik. Koło kaligrafii przybliży z kolei zasady ładnego pisania i zabawy z literami.

1.1. Cele edukacyjne i wychowawcze programu

- kształtowanie aktywnej postawy twórczej w zakresie tworzenia własnych prac plastycznych oraz inspirowania się twórczością artystów malarzy i grafików w podejmowanych działaniach;
- kształcenie kultury tworzenia, potrzeby ekspresji i wyrażania swojej osobowości poprzez powstające kompozycje oraz kształcenie kultury odbioru dzieł sztuki;
- rozwijanie wyobraźni, fantazji, kreatywności uczniów w tworzonych kompozycjach w zakresie tematyki, różnorodności stosowanych środków wyrazu artystycznego oraz sposobu organizacji pracy na płaszczyźnie – komponowania ćwiczenia, projektu;
- umożliwienie swobodnej, samodzielnej twórczości uczniów, prowokowanie do poszukiwania własnych, oryginalnych rozwiązań;
- poznawanie głównych elementów warsztatu, technik, środków wyrazu artystycznego, etapów powstawania dzieł;
- dążenie do świadomego, celowego stosowania środków wyrazu artystycznego przez uczniów w samodzielnej twórczości, posługiwanie się odpowiednim słownictwem charakterystycznym dla malarstwa i grafiki podczas tworzenia prac plastycznych i omawiania dzieł, porównywanie specyfiki malarstwa i grafiki (Mikulik, 2010, s. 4);
- zapoznanie z kaligrafią w kontekście kultury i współczesnego designu – poznanie różnych narzędzi pisarskich, krojów i stylów pisma;
- doskonalenie umiejętności pięknego pisania poprzez malowanie wzorów, szlaczków, odwzorowanie graficzne;
- konstruowanie przekazu wizualnego;
- tworzenie kompozycji w formie graficznej;
- poznanie podstawowego warsztatu graficznego;
- rozwijanie sprawności manualnej;
- zdobywanie wiedzy na temat sztuki regionalnej;

- rozwój wyobraźni twórczej oraz kreatywnego myślenia;
- odwiedzanie muzeów i galerii oraz uczestnictwo w wystawach;
- włączanie sztuki we własne życie.

1.2. Treści i zagadnienia programowe

- 1) Środki wyrazu artystycznego charakterystyczne dla określonych technik. Etapy powstawania dzieł graficznych.
- 2) Techniki, narzędzia i formy dzieł graficznych.
- 3) Synteza, ekspresja, deformacja jako środki potęgujące wyraz, wymowę dzieła.
- 4) Świat wyobraźni i odbicie wewnętrznych przeżyć.
- 5) Symbolika barw, psychologiczne oddziaływanie barw, potęgowanie ekspresji poprzez barwy.
- 6) Znaczenie kompozycji w malarstwie, sposoby uzyskiwania równowagi kompozycyjnej w pracy malarskiej za pomocą np. równoważenia ciężaru plam, kierunków, stosowania kontrastów barwnych lub wąskich gam kolorystycznych, tworzenie różnych układów kompozycyjnych.
- 7) Projekt, pomysł, szkic jako podstawa tworzenia dzieła graficznego.
- 8) Etapy powstawania dzieła graficznego – dwustopniowy proces od matrycy do odbitki.
- 9) Między grafiką a malarstwem: monotypia – grafika jednej odbitki, malarska forma dzieła graficznego.
- 10) Plastyka litery.
- 11) Historia grafiki. Sylwetki lub wybrane dzieła artystów grafiki w historii oraz grafików polskich. Narodziny współczesnej grafiki (Ibidem, s. 5).

1.3. Procedury osiągnięcia celów

Podstawą do osiągnięcia zamierzonych przez nauczyciela celów jest:

- poznanie specyfiki malarstwa, grafiki i kaligrafii – tajniki techniczne, technologiczne ułatwiające wykonanie projektów/prac;
- projektowanie, planowanie pracy;
- tworzenie indywidualnych i grupowych ćwiczeń, prac i projektów;
- prowokowanie do dokonywania samodzielnych wyborów podczas tworzenia;
- tworzenie zbiorów tematów do wyboru przez uczniów;
- prezentacja materiału ilustracyjnego oraz multimedialna dotycząca różnych dziedzin sztuki, wybranych dzieł, twórczości artystów czy zagadnień technicznych;
- tworzenie ekspozycji, prezentacji prac;
- uczestniczenie w konkursach o szczeblu powiatowym, wojewódzkim, ogólnopolskim czy międzynarodowym;
- dokumentowanie działań podejmowanych podczas zajęć w celu np. pokazaniu etapów, faz powstawania kompozycji, projektów, prezentacji (Ibidem, s. 4).

1.4. Metody pracy na zajęciach

- metody podające: pogadanka, opowiadanie, opis, objaśnienie lub wyjaśnienie;
- metody problemowe: wykład problemowy i wykład konwersatoryjny;
- metody aktywizujące: gry dydaktyczne, burza mózgów, dyskusja;
- metody eksponujące: film, ekspozycja, pokaz połączony z przeżyciem;

- metody programowane: z użyciem komputera;
- metody praktyczne: pokaz, metoda projektów, ćwiczenia praktyczne.

1.5. Formy realizacji

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca zespołowa.

1.6. Techniki graficzne

Grafika warsztatowa rzadko jest omawiana na zajęciach plastycznych w szkole, ze względu na brak odpowiedniej wiedzy ze strony nauczycieli, sali plastycznej i zaplecza warsztatowego. Technika ta wymaga wcześniejszego opracowania szkicu/ projektu na różnych materiałach, np. drewnie, pleksie, metalu poprzez wycięcie, rysowanie czy trawienie. Po pokryciu matrycy farbą drukarską wykonuje się odbitki na papierze. Matryca daje możliwość wykonania większej ilości odbitek, które wszystkie są oryginałami.

Techniki graficzne dzielimy na:

- techniki druku wypukłego, np. linoryt, druk strukturalny, kalkograf, druk z płyt kartonowych – miejsca wypukłe po pokryciu farbą pozostawiają ślad na kartce;
- techniki druku wklęsłego, np. sucha igła, akwaforta – farba drukarska wypełnia rowki wyryte lub wytrawione, które pozostawiają ślad na papierze;
- technika druku płaskiego, np. mokulito, gdzie powierzchnia rysunku opracowana jest przez zatłuszczenie tuszem lub kredką litograficzną, które przyjmują farbę drukarską i przenoszą rysunek na kartkę;
- techniki odrębne – monotypia, gdzie możemy uzyskać tylko jedną odbitkę;
- techniki własne polegające na łączeniu różnych technik ze sobą.

Na zajęciach oprócz tradycyjnych technik plastycznych będą proponowane następujące techniki graficzne:

- frottage polegający na odbijaniu przedmiotów o wyraźnej fakturze na powierzchni papieru – wykorzystanie liści, piór, przedmiotów codziennego użytku, np. monet, siatki, koronek, tarła, papieru ściernego itp.;
- dekalkomania – przypadek w grafice polegający na rozczyszczeniu farby między dwiema warstwami papieru – farba zmiesza się na kartce i powstają dwie odbitki (odwrócone do siebie). Po wybraniu najciekawszego fragmentu można wykonać retusz, np. cienkopisem;
- monotypia – technika na pograniczu grafiki i malarstwa – farbę drukarską nakładamy za pomocą wałka na szklaną płytkę, przykładamy kartkę, następnie rysujemy, odbijamy faktury, dociskamy. Rysunek powstaje na papierze poprzez odcisk;
- stempel – drukowanie stemplem z ziemniaka lub papieru czy drukowanie gąbką;
- druk strukturalny, druk strukturalny z retuszem – wykonanie matrycy z takich materiałów, jak: liście, pióra, tkaniny, nici, sznurek, papier, wióry, gaza itp. Technika polega na eksperymentowaniu, na pokryciu farbą za pomocą wałka lub pędzlem powierzchni elementów i odcisnięcie ich na papier. Odbitą pracę możemy wzbogacić poprzez połączenie z rysunkiem lub malarstwem;

-
- kalkograf – przygotowanie matrycy z papieru lub innych elementów, np. liści, tektury falistej, sznurków itp. i naklejenie ich na tekturę. Do odbicia wykorzystuje się kalkę maszynową i żelazko;
 - druk z płyt kartonowych – wypukły, polegający na dodaniu materiału poprzez wycięcie z kartonu i naklejenie na tekturę;
 - tekturoryt – wypukły, polegający na wycinaniu nożykiem miejsc, które mają być niedrukowane, a pozostawienie tych, które mają tworzyć obraz;
 - sucha igła – technika polega na wykonaniu rysunku stalową igłą na płycie miedzianej, aluminiowej lub pleksie. Igła żłobi bruzdy, rowek, który zatrzymuje farbę;
 - linoryt, wycinanie dłutkami, nożykami w płytce linoleum, wykonanie odbitki na papierze przy pomocy gumowych wałków;
 - mokulito to litografia na drewnie, który imituje kamień.

Kaligrafia, jako sztuka estetycznego pisania, jest doskonałym ćwiczeniem, wyrabiającym charakter, cierpliwość i doskonałym pismo odręczne. Polega na artystycznym malowaniu wyrazów/słów. Jest też wspaniałą zabawą, która pozwala inaczej spojrzeć na dawne, historyczne czy współczesne teksty, a także na te napisane przez naszych bliskich czy znajomych. W ramach zajęć uczestnicy będą mieli okazję poznać różne kroje pisma, które spróbują wykonać za pomocą takich narzędzi, jak: gęsie pióro, ścięty patyk oraz różne stalówki.

Zajęcia kaligraficzne będą polegały na:

- kształceniu nawyków ruchowych związanych z kierunkiem pisania od lewej do prawej strony, kierunkiem kreślenia linii pionowych, poziomych i okręgów;
- kształtowaniem potrzeby proporcjonalnego i estetycznego pisma;
- utrwalaniu właściwych nawyków ruchowych – właściwego kierunku kreślenia liter, ich kształtu i proporcji;
- podniesieniu poziomu graficznego pisma i rysunku.

1.7. Treści nauczania

Tabela 1

Rozkład materiału Druk-Color-Art

Lp.	Tematyka zajęć	Technika	Lg.
WRZESIEŃ:			
1.	Spotkanie organizacyjne z rodzicami i dziećmi – poznanie regulaminu pracowni, omówienie programu nauczania, BHP na zajęciach.	-	4
2.	Pocztówka z wakacji – praca w grupach.	dowolna	4
3.	Mrówki, żabki i robaczki.	Linoryt/ monotypia (Lewicka, 1973; Rolka, 2009, 2012)/sucha igła (Rolka, 2009, 2012)	8
PAŹDZIERNIK:			
4.	Kompozycja z liści – jesienne ludziki – poszukiwanie jesiennych barw. Pejzaż jesienny.	frottage/ stempel (Daszyńska, 1992; Karny, 2005; Rolka, 2009)/linoryt	8
5.	Gazetowe miasto.	collage (Karny, 2005)/tusze	4
6.	Widok z okna w deszczowy dzień – nastrojowe malarstwo.	akwarela (Ostrowski, 1993)	4
LISTOPAD:			
7.	Projekt kartki świątecznej.	malarstwo na papierze/papierze ściernym/na mokrym zmietym papierze (Karny, 2005)	8
8.	Anioły, aniołki.	linoryt/ monotypia/dekalkomania (Daszyńska, 1992; Rolka, 2009)	4
9.	Szopka bożonarodzeniowa.	malarstwo na szkle (Rolka, 2009; 2012)	4
GRUDZIEŃ:			
10.	Ludzie ludziom zgotowali ten los...	linoryt/ sucha igła/malarstwo	8
11.	Świąteczne ozdoby: łańcuchy, gwiazdy, bombki.	różne materiały (Daszyńska, 1994)	4
STYCZEŃ:			
12.	Ulica nocą – przestrzeń i barwa.	cienkopis i akwarela (Ostrowski, 1993)	4
13.	Mój ulubiony sport.	collage	4
LUTY:			
14.	Koty, kotki, kociaki.	linoryt czarno-biały/kolorowy/	8
15.	Ryby, motyle, ptaki.	kalkograf (Karny, 2005; Rolka, 2009;	4
16.	Kwiaty, owady.	2012)/sucha igła/mokulito	4
MARZEC:			
17.	Kwiaty kwitnące na drzewach.	dowolna	4
18.	Moja przygoda w muzeum – poznanie zbiorów skansenu, Domu Gotyckiego i Galerii Marii Ritter.	linoryt czarno-biały/kolorowy/sucha igła/mokulito	12
KWIECIEŃ:			
19.	Madonny.	malarstwo na szkle/na materiale (Lewicka, 1973)/jedwabiu (Rolka, 2012)	4
20.	Wiosenna łąka – pełna gama barwna – praca w grupach.	akryle	4
21.	Nowy Sącz – moje miasto.	malarstwo/techniki mieszane/stempel/ kalkograf/linoryt/ sucha igła/monotypia/ mokulito	8
MAJ:			
22.	Marzenie senne – sztuka surrealizmu akcent kolorystyczny. Wazon z kwiatami – impresjonizm.	akryl na płótnie	8
23.	Zegary. W świetle smoków.	druk wypukły (Daszyńska 1994; Rolka 2009)/sucha igła	8
CZERWIEC:			
24.	Kot patrzący na gwiazdy – praca w grupach.	malarstwo	4
25.	Burza na morzu – dynamika.	collage	4
			140

Tabela 2

Rozkład materiału Negatyw

Lp.	Tematyka zajęć	Technika	Lg.
WRZESIEŃ:			
1.	Spotkanie organizacyjne z rodzicami i dziećmi – poznanie regulaminu pracowni, omówienie programu nauczania, BHP na zajęciach.	-	4
2.	Kompozycja z liści. Pejzaż.	druk strukturalny (Daszyńska 1994; Kamy, 2005; Rolka 2009)/stempel/ frottage	4
3.	Zwierzęta, ryby, ptaki, owady.	kalkograf/mokulito/wycinanka (Lewicka, 1973)	4
4.	Cyrk – arena cyrkowa. Wesołe miasteczko.	pastel (Ostrowski, 1995; Rolka, 2003) /wydzieranka (Lewicka, 1973; Rolka, 2003; Kamy, 2005)	4
PAŹDZIERNIK:			
5.	Zaczarowane miasto – świat w odcieniach czerwieni/ błękitu czy czerni.	akryl/pastel	4
6.	Stare wierzby.	wydrapywanka (Lewicka, 1973)/ linoryt/sucha igła	8
7.	Kraina instrumentów muzycznych.	collage/ sucha igła	4
LISTOPAD:			
8.	Kompozycja w kole.	piórko i tusz (Lewicka, 1973)	4
9.	Kartka świąteczna – Boże Narodzenie.	linoryt/techniki mieszane	4
10.	Anioły, szopka bożonarodzeniowa, kolędniczki. Madonna.	pastel/linoryt/ sucha igła/malarstwo na szkle/na materiale	8
GRUDZIEŃ:			
11.	Ozdoby świąteczne – łańcuchy, gwiazdy.	papier kolorowy – papieroplastyka (Daszyńska, 1994)	8
12.	Ludzie ludziom zgotowali ten los... – losy dzieci w okresie wojennym.	linoryt/sucha igła/pastel/techniki mieszane	8
STYCZEŃ:			
13.	Miasto w śniegu. Zima.	akryl/stempel	4
14.	Ulica wieczorem – światło i cień.	ołówek	4
LUTY:			
15.	Szczęśliwa planeta.	pastele	4
16.	Fantastyczna budowla.	papier szary/gazeta/tusz	4
17.	Perspektywa czołowa i krawędziowa.	widokówka/ołówek/akwarela	8
MARZEC:			
18.	Portret – ekspresja, realizm, zniekształcenie.	pastel/akryl	4
19.	Projekt kartki świątecznej.	technika mieszana	4
20.	Rysunek dokumentalny – roślina lub miasto.	ołówek	4
21.	Mój sen.	collage/rysunek piórkiem/kredki	4
KWIECIEŃ:			
22.	Nowy Sącz – collage z zabytków.	rysunek piórkiem/linoryt/sucha igła	8
23.	Skansen/ Miasteczko Galicyjskie/ Galeria Marii Ritter – poznanie zbiorów.	linoryt/sucha igła/mokulito/ pastel/techniki mieszane	8
MAJ:			
24.	W moim ogrodzie.	pastel/akryl/linoryt/sucha igła/stempel/ kalkograf	4
25.	Pejzaż – interpretacja tego samego motywu – cykl prac.	pastel/linoryt/ołówek	8
26.	Op-art – złudzenie optyczne – działanie na oko widza.	rysunek piórkiem/cyrkiel/linijka	4
CZERWIEC:			
27.	Maska – papieroplastyka.	balony/farba (Daszyńska, 1997)/tektura falista, gładka	8
			144

Tabela 3

Rozkład materiału DrukARTstwo

Lp.	Tematyka zajęć	Technika	Lg.
WRZESIEŃ:			
1.	Spotkanie organizacyjne z rodzicami i dziećmi – poznanie regulaminu pracowni, omówienie programu nauczania, BHP na zajęciach.		4
2.	Pocztówka z wakacji.	rysunek długopisem	4
3.	Śladami natury – mikrokosmos.	linoryt/sucha igła/mokulito/tekturoryt/ kolografia (Daszyńska, 1992)/kalkograf	4
4.	Collage z gazety.	sucha igła	4
PAŹDZIERNIK:			
5.	Pejzaż – interpretacja fotografii.	pastel na czarnej kartce	4
6.	Stare wierzby.	rysunek ołówkiem/piórko i tusz	4
7.	Ryby, motyle, ptaki.	sgraffito (Karny, 2005)	4
8.	Kwiaty, owoce.	kredki akwarelowe/linoryt/sucha igła	4
LISTOPAD:			
9.	Projekt kartki świątecznej.	linoryt/sucha igła/tekturoryt (Rolka, 2009)	4
10.	Zabawy aniołów, szopka bożonarodzeniowa, kolędnicy.	/mokulito/kalkograf/malarstwo na szkle/	4
11.	Ludzie ludziom zgotowali ten los...	kredki akwarelowe/pastele/akryl/ techniki mieszane	8
GRUDZIEŃ:			
12.	Sądecka abstrakcja – zabytki Nowego Sącza.	collage z rysunkiem/linoryt/sucha igła/tekturoryt/mokulito/kalkograf/ kredki akwarelowe/pastele/akryl	8
13.	Gwiazdy i łańcuchy.	wycinanka	4
STYCZEŃ:			
14.	Madonny.	malarstwo na szkle	4
15.	Odkrywanie tonów – portret/ martwa natura/ miasto.	wycinanka z gazety	4
LUTY:			
16.	Dowolna tematyka prac – rozbiecie rysunku na 3 kolory.	linoryt kolorowy	12
17.	W świecie muzyki.	pastel	4
MARZEC:			
18.	Poznanie zbiorów Domu Gotyckiego, skansenu, Miasteczka Galicyjskiego, Galerii Marii Ritter.	linoryt czarno-biały/kolorowy/sucha igła/ tekturoryt/mokulito/kalkograf/ kredki akwarelowe/pastele/akryl/techniki mieszane	8
19.	Wiosna w moim ogrodzie.	kalkograf/linoryt/sucha igła/pastel/ akryl	
20.	Projekt kartki świątecznej.	linoryt	4
KWIECIEŃ:			
21.	ZOO – harmonijka.	pastel/szary papier	4
22.	Smoki/ dinozaury – obraz z kółek różnej wielkości.	cienkopis/kredki akwarelowe/kółkownik	4
23.	Fumages – zabawa z kleksem – kompozycja w danej gamie kolorystycznej.	akryl/tusz	4
24.	Wyprawa na inną planetę.	pastel/akwarela/bibuła	4
MAJ:			
25.	Sztuka współczesna – obraz z dłoni.	pastel	4
26.	Zwierzę – karambolizacja przestrzeni.	cienkopis	4
27.	W rozbitym lustrze.	collage	4
28.	Portret inaczej – obraz z liter inspirowany twórczością Romana Opalki.	lity samoprzylepne	4
CZERWIEC:			
29.	Magiczny kwadrat.	kredki/cienkopis	4
30.	Drzewa.	druk wypukły	4
			144

Tabela 4

Rozkład materiału W kręgu sztuki

Lp.	Tematyka zajęć	Technika	Lg.
WRZESIEŃ:			
1.	Spotkanie organizacyjne z rodzicami i dziećmi – poznanie regulaminu pracowni, omówienie programu nauczania, BHP na zajęciach.	-	2
2.	Karuzela – kompozycja w kole – poszukiwanie odcieni.	farba/pastel w obrębie jednej barwy	2
3.	W moim piórniku. W pudełku z zabawkami.	wycinanka z kolorowych papierów	2
4.	Jesień – kompozycja z liści.	stempel/frottage z liści	2
PAŹDZIERNIK:			
5.	W deszczowy dzień idę do szkoły – parasole – akcent kolorystyczny – gazetowe miasto.	akwarela/tusz/gazeta	2
6.	Kocia rodzinka – kotki w linie, paski, kropki i inne wzory.	pastele	2
7.	W kosmosie – wyprawa na inną planetę – praca w grupach.	collage	2
8.	Miasto aniołów.	malowanie bibułą	2
LISTOPAD:			
9.	Projekt kartki świątecznej – anioły, kolędnicy, szopka bożonarodzeniowa.	kalkograf /linoryt/sucha igła	4
10.	Podwodna wyprawa nurków.	szablon/stempel	2
11.	Św. Mikołaj i jego prezenty – praca w grupach.	dowolna	2
GRUDZIEŃ:			
12.	Portret lub pejzaż – zabawa z kleksem.	fumages – tusz/akwarela	2
13.	Ptaki, zwierzęta – mieszkańcy Beskidów.	malarstwo	2
14.	Ozdoby świąteczne.	różne materiały	2
STYCZEŃ:			
15.	Prezent dla dziadków.	decoupage na deseczce	4
16.	Kwiaty kwitnące na drzewach.	malowanie bibułą/pisaki	2
LUTY:			
17.	Maska kamawałowa.	collage	2
18.	Nowy Sącz – moje miasto – ciekawe miejsca.	linoryt/sucha igła	4
19.	Dokarmiamy ptaki zimą.	rysunek piórkiem	2
MARZEC:			
20.	Moja przygoda w muzeum – poznanie zbiorów skansenu, Domu Gotyckiego i Galerii Marii Ritter.	linoryt czarno-biały/kolorowy/sucha igła	4
21.	Harmonijka z dwóch prac – dowolna tematyka.	pastel/collage	2
22.	Madonny.	malarstwo na szkłe/sucha igła	2
KWIECIEŃ:			
23.	Wirujący świat – kwiaty na łące.	pastel/rysunek piórkiem	2
24.	Kraina instrumentów muzycznych.	druk wypukły	2
25.	W ogrodzie.	pastel/farba/ stempel	2
26.	Drzewa – tańczący las.	kalkograf	2
MAJ:			
27.	Portret rodziców.	transfer na materiale	2
28.	Pejzaż sądecki.	różne techniki	2
29.	Świat wielkich i małych kotów.	wydrapywanka	2
30.	Karykatura koleżanki lub kolegi.	kredki akwarelowe na czarnej lub szarej kartce	2
CZERWIEC:			
31.	Papieroplastyka – maska.	balony/ tektury/ farby	4
32.	Mandala – praca w kole.	collage	2
			74

Tabela 5

Rozkład materiału Kaligrafia z grafiką

Lp.	Tematyka zajęć	Technika	Lg.
WRZESIEŃ:			
1.	Spotkanie organizacyjne z rodzicami i dziećmi – poznanie regulaminu pracowni, omówienie programu nauczania, BHP na zajęciach.	-	4
2.	Ryby, motyle, ptaki.	collage/linoryt/sucha igła/mokulito/ kalkograf/ szablon (Rolka, 2012)	8
3.	Małe i duże graficzne podróże.		4
PAŹDZIERNIK:			
4.	Jesienny taniec liści – personifikacja, rytm w kompozycji.	krederki akwarelowe/piórko i tusz	4
5.	Moje JA – imię ukryte w obrazie.	akwarela/cienkopis	4
6.	Inicjał – tłok liter z alfabetu – kompozycja statyczna i dynamiczna.	tusz/pisaki/litery samoprzylepne	4
7.	Kartka świąteczna – projekt znaku jako elementu graficznego – połączenie obrazu z literą.	linoryt/sucha igła/mokulito	4
LISTOPAD:			
8.	Pod skrzydłami anioła – anioły, kolędniczy, szopka bożonarodzeniowa.	malarstwo na szkłe/linoryt/ sucha igła	8
9.	Zwierzę. Portret.	litery samoprzylepne/piórko, pędzel i tusz	8
GRUDZIEŃ:			
10.	Zimowe drzewa – barwy achromatyczne.	malarstwo/czarny tusz	4
11.	Sylweta liternicza – wypełnianie kompozycji napisami lub literami.	piórko i tusz	4
12.	Moja wizytówka – kompozycja liternicza.	akwarela	4
STYCZEŃ:			
13.	Nowy Sącz – zabytki – sądecki collage.	linoryt/sucha igła/mokulito/ kolografia/kalkografia/malarstwo na jedwabiu itp.	8
LUTY:			
14.	Pejzaż – plany w krajobrazie.	pastel	4
15.	Imię – litera dwuelementowa.	akryl	4
16.	Madonny.	malarstwo na szkłe/linoryt/ sucha igła	8
MARZEC:			
17.	Kwiaty w ogrodzie.	linoryt/sucha igła/pastel	8
18.	Kartka wielkanocna.	linoryt	4
19.	Ćwiczenie kaligraficzne.	piórka (różne rodzaje) i tusz	4
KWIECIEŃ:			
20.	Maria Ritter i jej dzieła – wycieczka do pracowni artystki.	pastel/techniki mieszane	8
21.	W skansenie i w Miasteczku Galicyjskim.	linoryt czarno-biały/kolorowy/	8
MAJ:			
22.	Litery w wirującym świecie.	pastel lub tusz	4
23.	Projekt okładki książki lub płyty.	collage/akwarela/stempel/szablon	4
24.	Ilustracja graficzna wyrazów.	cienkopis/ krederki akwarelowe	4
25.	Miasto z liter – perspektywa.	szrafowanie ołówkiem	8
CZERWIEC:			
26.	Muzyczne wariacje – deformacja instrumentów muzycznych – praca w grupach lub indywidualna.	akryl/linoryt/sucha igła	8
			144

Różnorodność tematów i technik plastycznych ma na celu pozwolić każdemu uczestnikowi zajęć odnaleźć coś dla siebie i poczuć satysfakcję z tworzenia własnych dzieł. Ponadto kolejność zajęć i tematyka może ulec zmianie w związku z wydłużeniem czasu wykonania danego tematu bądź realizacją prac związanych z nadesłanymi konkursami plastycznymi. Poprzez kontakt ze sztuką uczniowie mają możliwość rozwijania swoich umiejętności manualnych, wrażliwości, ekspresji twórczej, poczucia estetyki oraz uczą się odbioru sztuki współczesnej. Dzięki pracy na zajęciach doświadczają radości tworzenia, wyrażają siebie i budują wiarę we własne możliwości.

Metody i sposoby pracy z uczniem są dostosowane przede wszystkim do rodzaju zdolności, predyspozycji i wieku dziecka. Na zajęcia uczęszczają osoby uzdolnione plastycznie, dlatego też praca z nimi polega na obserwacji i motywowaniu ich do kreatywnego rozwiązywania zadań plastycznych, a także do ćwiczenia umiejętności manualnych. Często jest to indywidualna praca z uczniem uzdolnionym.

Ćwiczenia praktyczne zostały również wykorzystane w pracy ze studentami kierunku Edukacja artystyczna w zakresie sztuk plastycznych na przedmiotach: grafika oraz liternictwo z typografią jako przykład możliwości zastosowania ciekawych form pracy z dziećmi i młodzieżą.

1.8. Ewaluacja realizacji programu

Ewaluacja jest prowadzona na bieżąco i po zakończeniu programu. Główne kryteria to:

- wystawy prac plastycznych oraz udział w konkursach plastycznych o randze wojewódzkiej, ogólnopolskiej i międzynarodowej;
- obserwacja zaangażowania uczestników podczas zajęć;
- zbieranie i analiza informacji zwrotnych od uczestników zajęć;
- wymiana spostrzeżeń na temat działalności koła, a szczególnie jego wpływu na rozwój i umiejętności plastyczne dzieci z rodzicami oraz nauczycielami.

W trakcie realizacji programu zostanie przeprowadzona ewaluacja formatywna (po każdym semestrze) w celu sprawdzenia, jakich zmian należy dokonać, a po jego zakończeniu ewaluacja podsumowująca, w celu zebrania materiałów, ich analizy i wyciągnięcia wniosków na przyszłość. Dzięki ewaluacji sprawdzimy, w jakim stopniu program realizuje założone cele, rozwija kreatywność oraz zainteresowania ucznia. Dowiemy się, czy stosowane metody i formy pracy są skuteczne. Zgromadzone prace plastyczne w formie portfolio, prezentacji multimedialnych oraz uzyskane od uczniów informacje (w formie rozmowy i ankiety) na temat sposobu prowadzenia zajęć pozwolą na pozyskanie informacji, które z ćwiczeń najlepiej utrwalają poznawane pojęcia i zagadnienia.

Prezentowane działania w ramach autorskiego programu nauczania Drukarska Qźnia ART mają na celu przede wszystkim zadbać o artystyczny rozwój ucznia oraz zainteresować go i pobudzić do kreatywnego działania plastycznego. Wiadomości ucznia zostaną wzbogacone o nowe techniki, które może wykorzystać w pracach szkolnych lub w twórczości własnej.

Bibliografia

- Daszyńska, M. (1992). *Techniki graficzne powielane i odbijane*. Warszawa: Wydawnictwo WSiP.
- Daszyńska, M. (1994). *Papieroplastyka*. Warszawa: Wydawnictwo WSiP.
- Daszyńska, M. (1997). *Rzeźby z papieru*. Warszawa: Wydawnictwo WSiP.
- Lewicka, J. (1973). *100 technik plastycznych*. Warszawa: Wydawnictwo Nasza księgarnia.
- Karny, D. (2005). *Twórcza zabawa barwami*. Białystok: Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana.
- Mikulik, B. (2010). *Szkolna pracownia artystyczna. Program zajęć artystycznych*. Warszawa: Wydawnictwo WSiP.
- Ostrowski, S. (1993). *Malowanie akwarelą*. Warszawa: Wydawnictwo WSiP.
- Ostrowski, S. (1995). *Malowanie pastelami i kredkami*. Warszawa: Wydawnictwo WSiP.
- Rolka, A. (2009). Dziecko a grafika. W: M. Szymański, I. Bugajska-Bigos (red.), *Podstawowe zagadnienia dotyczące twórczości i kształcenia plastycznego w szkole oraz placówkach pozaszkolnych* (s. 50-60). Nowy Sącz: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu.
- Rolka, A. (2010). Program zajęć artystycznych DRUK-COLOR-ART – opracowany do realizacji zajęć plastycznych z wykorzystaniem technik graficznych dla młodzieży w wieku od 12 lat. W: M. Szymański, I. Bugajska-Bigos (red.), *Sztuka – dziecko – edukacja. Zagadnienia związane z edukacją artystyczną w zakresie sztuk plastycznych* (s. 54-65). Nowy Sącz: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu.

Ilustracja 1. Sucha igła – Magda (lat 18). Ilustracja 2. Sucha igła – Julia (lat 15).

Ilustracja 3. Sucha igła – Szymon (lat 17).

Ilustracja 4. Druk z płyty kartonowej – Paula, studentka.

Ilustracja 5. Tekturoryt – Ewa, studentka.

Ilustracja 6. Linoryt – Natalia (lat 10).

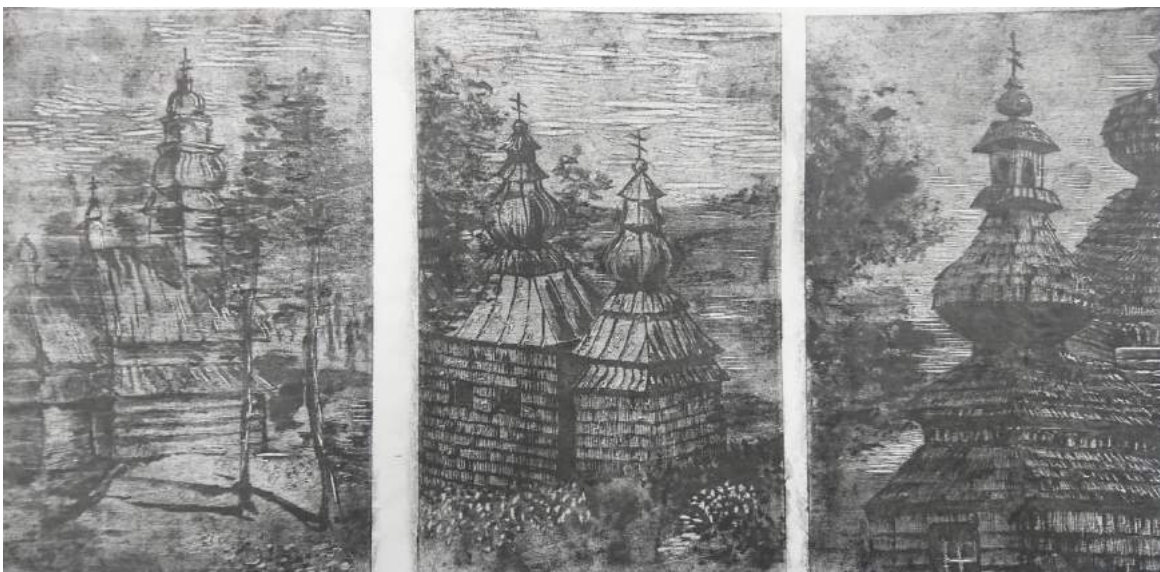
Ilustracja 7. Linoryt – Wiktoria (lat 12).

Ilustracja 8. Linoryt kolorowy – Agnieszka, studentka.

Ilustracja 9. Monotypia – Ania (lat 18).

Ilustracja 10. Mokulito – Magda (lat 18).

Ilustracja 11. Linoryt – Magda (lat 18).

Ilustracja 12. Kalkograf – Zuzia (lat 9).

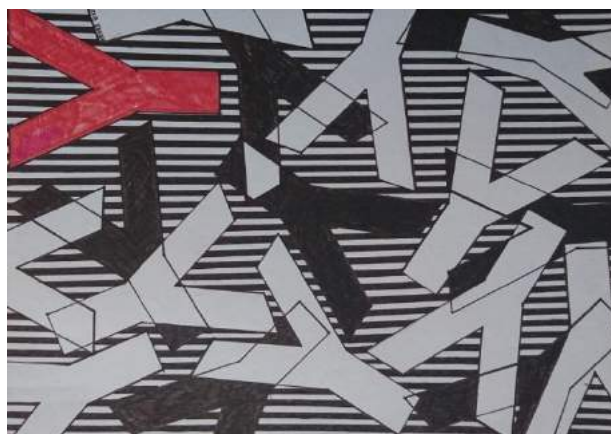
Zajęcia kaligraficzne:

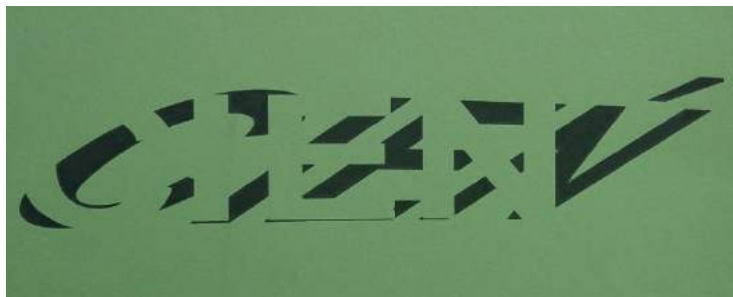
Ilustracje 13,14. Portret typograficzny z liter samoprzylepnych – Daniel i Magda, studenci.

Ilustracja 15. Tusz – Monika (lat 18).

Ilustracja 16. Pisaki – Asia (lat 12).

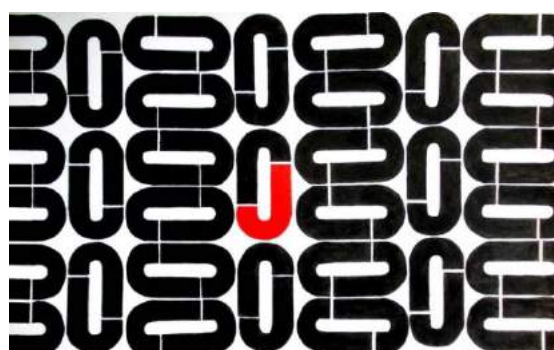
Ilustracja 17. Pisak – Kamil (lat 16).

Ilustracja 18. Farba – Monika (lat 19).

Ilustracje 19, 20. Farba – Kasia (lat 10) i Zosia (lat 11).

Ilustracja 21. Tusz – Iza (lat 15).

Ilustracja 22. Farba i pisak – Ola (lat 18).

Ilustracja 23. Kredki – Monika (lat 17).

Ilustracja 24. Farba – Iwona (lat 18).

Ilustracja 25. Malarstwo na płótnie – Magda (lat 13).

Ilustracja 26. Tusz – Daniel (lat 18).

Ilustracje 27, 28. Tusz – Hania (lat 11) i Agnieszka (lat 14).

Ilustracja 29. Pastele – Harmonijka.